

Odpočinutí

Staré časy mohly snést tak dlouhé kázání, jaké je obsaženo ve třetí kapitole od sedmého verše až po konec čtvrté kapitoly. To by se nám asi nepodařilo zvládnout. My si to můžeme rozdělit na hlavní tři kratší úvahy a k nim a kolem nich si dáme vysvětlující poznámky. Tak dnes dopis Hebrejům 3:7-19

Jako základ kázání slouží pisateli listu Hebrejům druhá část žalmu 95., verše 8-11. Žalm, je autorem charakterizován jako řeč Ducha svatého. To je jeho vlastní chápání, to v žalmu samotném není. Tím nám ukazuje, jak věřili první křesťané, kteří neměli nic, než Starou smlouvu. Věřili, že Stará smlouva je hlasem Ducha svatého! Že jsou to prorocká slova. Ozve se to zase v 10:15 s poetickým Jeremjášovým slovem prorockým (31:33). Pisatel listu Hebrejům tím také svůj spis začínal, že: „Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil Bůh k otcům ústy proroků...“ (1:1) A tuto výpověď završil pak jasnou charakteristikou, která ukazuje víru v moc Slova Božího: „Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuje touhy i myšlenky srdce.“ (4:12) To je pořad v tom jednom velkém kázání.

🗨 Otázky k diskusi: Za co máme texty Písma svatého, Bible? Je to jen odrazový můstek našich myšlenek? Jak s nimi pracujeme? Je jakési „písmáctví“ překonanou verzí v době mobilů a internetu?

Text ze žalmu je jen zacitován, mírně upraven a použit. Pisatel jej nevykládá v souvislostech Staré smlouvy, ale slouží mu jako hlas Ducha svatého pro současnost. Žalm připomíná příběh z Exodu 17. Místo nazvané Mojžíšem Massa a Meriba bylo svědkem vzpoury, rozdělení, sváru. A nejen to, zřejmě žalm myslí i na divy a zázraky, které předcházely exodu z Egypta. Rány egyptské - Ty Izrael viděl a přesto mu to nepomohlo k víře Hospodinu.

Pokud čtete pozorněji, pisatel listu Hebrejům má na mysli ještě jednu vzpouru. Tu v Kádeši, na samém prahu zaslíbené země (Numeri 13. a 14. kapitola), kde se Izrael vzepřel vedení Božímu a Hospodin říká: „Proto žádný z mužů, kteří viděli mou slávu a má znamení, jež jsem činil v Egyptě i na poušti, a pokoušeli mě už aspoň desetkrát a neposlouchali mě, nespatri zemi, kterou jsem přísahou zaslíbil jejich otcům; nespatri jí žádný, kdo mě znevažoval.“ (Numeri 14:22n). Příběh měl starý Izrael opakovaně před očima (Deuteronomium 1:20-45 a Žalm 106:24-26). A tak jej pisatel k Žalmu 95 volně doplnil.

🗨 Otázky k diskusi: Když si Izraelité říkali o smrt a používali silná slova o ochotě zemřít tady a teď, pak se dá říci, že se ta slova vzápětí vyplnila (Numeri 14:2 a 28) Myslíte si, že se naše slova vyplní, a jakým stylem. Předpovídáme si osud? A nebo je tu Hospodin, který poslouchá a vnímá. Mluvte o tom, jak je to ve vašem životě - vyprávějte o negativních řečech a o řeči naděje...

Já důrazy a pojmy naší části listu Hebrejům (3:7-19) zopakují a seřadím: To, o čem kazatel naléhavě mluví, je otázkou **srdce**, jak je vidět z veršů 3:8, 10, 12, 15. Srdce tu hraje první roli. Přesněji jeho **zatvrzelost**: 3:8, 13, 15 (v českém překladu ještě 16, ale to není přesně přeloženo). **Zatvrze-
lé**, podle řeckého textu **sklerotické srdce** (3:7 a 15)

Když se mluví o zatvrzelosti srdce, cítíme se bezmocní. Co s tím?! Ale stejně jako se sklerotickými tendencemi našeho organismu se dá pracovat úpravou životního stylu a jídelníčku (např.: nebudeme kouřit a pít bez zábran alkoholu). A jako se dá hodně zvládnout s naším lidským srdcem, tak můžeme mnoho udělat i v případě našeho centra duchovního života, abychom nesklerotizovali na cestě k **odpočinutí**. Právě odpočinutí je v textu dopisu Hebrejům postaveno do protikladu onomu **zatvrzení**. Když se nezatvrdíš a nebude tvé srdce sklerotické, tak dojdeš odpočinku, kata-pausis, tedy toho **konečného odpočinutí** (3:11. a 18), které není v hrobě, ale v blízkosti našeho Pána.¹ Tento pojem je jako závorka celého oddílu, jím to začíná a končí.

¹ Zajímavé, že se výraz katapausis v řeckém překladu Staré smlouvy používá i pro sobotní svátek. Šabat je tedy záblesk konečného odpočinutí (Exodus 34:21 a 35:2). Přestože končí a nastupuje další den.

Ještě jeden význam má to srdce. Se srdcem si sami neporadíme. Tehdy a ještě více dnes je srdce v péči Boží. A dnes i v péči lékařů. Co všechno se ještě dá udělat, pokud se přijde na nějakou vadu našeho srdce a krevního oběhu včas!?

Dopis Hebrejům je akčním spisem (velmi podobně, jako kniha Deuteronomium). Text má zájem na změnách, motivuje k nim. Uvádí aktualizaci slovem **dnes**. To ale v žalmu nebylo! Pisatel dopisu tu aktualizaci doplnil. Je dvakrát (3:7 a 15) uvedena v citaci žalmu a to „dnes“ se připomíná navíc ještě výrazně ve 3:13 takto: „**dokud ještě trvá ono ‚dnes‘**“ Vlastně jsme o něj zakopli už v 1:1! a ještě v textu dopisu Hebrejům zazní ve 4:7. To má nějaký smysl, to není náhoda. To je jasná výpověď. Křesťanství se žije dnes. Mnohé se dá řešit už dnes. Boží pomoc je dnes!

A když už musíme mluvit i o selháních, o nevěře, tak i ta nevěra je tu představena jinak, než jsme zvyklí. **Nevěrou** (3:12 a 19) není nedostatek správného životního stylu, není to neúčast na svátcích a slavnostech. Vezměte si, že adresáti listu Hebrejům byli lidé v diaspoře. Možná bez rituálního života židovské obce. Skoro jistě už bez chrámu. Pocit ztracenosti a utrpení byl tak silný, že jej pisatel zcela jistě neprohluboval hrozbami!

A nevěrou není ani neznalost věroučných pravidel a stanovisek, jakéhosi katechismu. Ale naopak - nevěra je představena na tom historickém příkladu z Kádeše jako neochota vyrazit kupředu, zariškovat s Hospodinem. Neochota mluvit s Bohem a lidmi otevřeně, spolehnout se na Boha, na jeho ochranu a sílu pro případný boj v cizí zemi. Čemu bychom to dnes připodobnili?

🗨 Otázky k diskusi: Jsme v přelomovém období dějin církve. Jak vlastně vidíte budoucnost církve?! Návyk na návštěvu kostela, bohoslužeb a shromáždění upadá také proto, že si lidé představovali, že je má kazatel bavit a lidé v církvi jim mají vyhovovat. Říkáme: Nebaví mne, nevyhovují mi ti lidé, a tak tomu neobětuji čas. Když pasivně sedím, tak usínám... To nemá smysl: „Dnes už to nejde!“ uzavíráme... Případně si jdeme zobnout hostii, chléb a napít se vína. Ale! Co když jsme to celé špatně pochopili? Možná se po nás chtělo, abychom církve chápali jako akční společenství, jako místo k mluvení, otevřenému a vyznavačskému volání o pomoc. A k naslouchání. A ke společnému hledání odpovědí. Možná jste si taky všimli, že text obsahuje tři otázky. A neříkejte mi, že jsou jen řečnické. Naopak, je to psané kázání, tak se předpokládá, že je čas na odpovídání. Kde ty otázky jsou? Tady: „Kdo slyšel a zatvrdil se?“ (3:16) „A na koho se Bůh hněval po čtyřicet let?“ (3:17) „A komu přísahal, že nevejdou do jeho odpočinutí?“ Oj, Bože, to jsme byli my. My, tvůj vyvolený národ!

Text je ale ze své podstaty povzbuzením, nevysiluje se káráním. Jeho charakteristika je nadějná. Nekončí **odpadnutím** (3:12) a **vzdorem, vzepřením se** či **rebelií** (3:8, 16 a 19): „**Naopak, povzbuzujte se navzájem den co den, dokud ještě trvá ono ‚dnes‘, aby se nikdo z vás, oklamán hříchem, nezatvrdil.**“ (3:13) „**Vždyť máme účast na Kristu...**“ (3:14) Dopis Hebrejům je povzbuzením k tomu, abychom drželi to podstatné a nevzdali život s Bohem a lidmi. Nemůžeš do kostela? Tak začni dělat kostel tam, kde bydlíš! A řekni si o pomoc! Nepíšeme přece v kostele docházku, naopak držíme kontakty tak, aby se víra dala žít. Ještě stále trvá ono „dnes“!

🗨 Otázky k diskusi: Jak by měla zvládat výzvy této doby? Jak by to měla dělat? Má se tato doba přizpůsobit církvi a poddat se tak, jako by ani žádná proměna času nebyla? A nebo se má církev přizpůsobit době, ve které žije, protože všechno je stále nové a nové a ještě nikdy to nebylo?

Asi se dostanu do sporu s některými křesťany. Nepředstavuji si budování pevného a uzavřeného sboru či farnosti církve, kde všichni všechno a nebo alespoň co nejvíc o sobě ví. To šlo v ponorce socialismu. Pak jsme se snažili rychle vynořit nějakou evangelizací, někoho ulovit, a honem zase dolů, do svého soukromí. Nepředstavuji si sjednocení návyků života, sestěhování do míst, kde se bude dobře uctívat, nechci přepisovat rozvrh života a nakonec ani ekonomiky.

To poslední se ale dělo zatím vždycky v proudech náboženského propojování Evropy na obou stranách, na protestantské či katolické. Jedna i druhá strana se snažila sjednotit konfesně ekonomiku, mít lid jedné víry, aby to nebylo složité. A dodnes se to omlouvá jako dějinná nutnost! A jak jedna či druhá strana (obě to dělaly) přestala obchodovat, ale začala vyvlastňovat a tlačit jedny a nebo druhé. A tím se z ní stávala sekta. Normální odporná a pomatená sekta.

- Otázky k diskusi: Jak si představuješ život farnosti, sboru? Jak chápeš tělo Kristovo? Jako nezávislé soužití naprosto odcizených buněk či jedinců? A nebo jako uniformovanou a ukázněnou, poslušnou a stádní podobu minulých století? A nebo jako rozmanitě propojenou společnost učedníků Kristových, která se povzbuzuje den co den ke smělosti a odvaze víry ve velmi různých podmínkách života 21. století

Odpadnutí od živého Boha také není denominační změna. Někdo odešel ke katolíkům či letničnám? Budiž! Já se ani nedivím některým lidem, že utekli ze sekty do světa. Ale to ještě nemusel být nutně krok od víry! Odpadnutí se v listu Hebrejům popisuje jako aktivní odpor vůči Božím cestám, jako věčné **bloudění** těch, kteří nechtějí **poznat jeho cesty** (3:10). Je to zatvrzelost vůči **hlasu!** (3:7 a 15). Vůči hlasu Božímu, vůči hlasu druhých lidí. Odpadnutí je ztráta rozhovoru.

A právě tady si všimněte, že nejde jen o odmítnutí nástupu do země zaslíbené v Kádeši, ale (a to je vykladačský posun autora listu Hebrejům) Pánu Bohu vadí, že ještě navíc celých čtyřicet let, tedy opakovaně, záměrně, beze změny si na poušti stále vedli svou. Stále paličatě odmítali Boží hlas a prosazovali si tu svou. Sklerotizovali se, jak jen mohli: „...**V den pokušení na poušti, kde si vaši otcové žádali důkazy a tak mě pokoušeli, ač viděli mé skutky po čtyřicet let. Proto jsem se na to pokolení rozhněval a řekl jsem: Jejich srdce stále bloudí, dodnes mé cesty nepoznali.**“ (3:8b - 10)

Jenže tak my nedopadneme! To není naše budoucnost. Přece jsme uvěřili, abychom došli do odpočinutí věčného!